

5 Wanneer hak je de knoop door?

Doelstelling

De leerlingen leren in deze les dat er een moment komt waarop er een beslissing moet vallen. De leerling wordt in staat gesteld om voor zijn eigen keuze uit te komen.

Verantwoording

Het ligt niet in de bedoeling van deze les om te beweren dat mensen bij elke ongewenste tegenslag of elk wissewasje een vriendschap of een relatie moeten verbreken. Het is immers van groter belang om een vriendschapsverhouding, juist in moeilijke perioden, voort te zetten. Het gaat ons hier om situaties waarin één partij misbruik maakt van het vertrouwen dat de andere partij schenkt en de inzet die die toont voor de vriendschap. In zo'n geval is een scheiding onvermijdelijk! Maar er is vaak veel moed voor nodig om zo'n verhouding te verbreken. Dat blijkt ook in hoofdstuk vijf van het Davidverhaal.

David en Jonathan hebben een verbond gesloten. Dit betekent dat de beide vrienden een relatie hebben op gelijkwaardige basis. Een vriendschap waarbij onderling geen taboes zijn en alles bespreekbaar is. Ook de kwestie macht, want tenslotte zal David koning Saul opvolgen en niet Jonathan.

Werkwijze

1. U leest het vijfde hoofdstuk van het Davidverhaal. *
2. Ingaan op de symboliek van hoofdstuk vijf: waarom snijdt David een stuk van Sauls mantel af? *
3. Werkblad 5a over de symboliek van het afgesneden stuk van de mantel. *
4. Waarom en wanneer verbreken mensen vriendschappen, werkblad 5b. *
5. Nogmaals de situaties van werkblad 5b. Laat de leerlingen nu naar andere antwoorden zoeken, oplossingen waardoor de vriendschap niet kapot hoeft te gaan. **

Uitwerking van de werkwijze

1. U leest met de leerlingen het vijfde hoofdstuk van het Davidverhaal.
2. U vraagt aan de leerlingen wat hen opvalt in het verhaal.
Wat als eerste zou kunnen opvallen is, dat Saul het niet in de gaten heeft dat David in de grot zit, omdat een spin in korte tijd een web maakte voor de ingang van het achterste gedeelte van de grot waar David zat. Het verhaal is niet in de bijbel te vinden, maar in de joodse midrasjim (de joodse uitleg bij de Tenach, die veel gebruikt maakt van vertellingen).
Volgens de midrasjim wil deze legende laten zien dat iets teers en kwetsbaars David wist te behoeden voor een moordlustige en wraakzuchtige man als Saul. Bovendien zou in het web al de zespuntige ster te zien zijn geweest, die wij kennen als "Davidsster".
Als tweede valt op dat David een stuk van Sauls mantel afsneed.
U kunt verder ingaan op deze symboliek met behulp van de toelichting.

Een mantel stond in de tijd van David voor de koninklijke waardigheid, en een stuk van die mantel afsnijden was een grote belediging. Het is te vergelijken met bijvoorbeeld het besmeuren van een uniform van een militair. Vooral in rechtse dictaturen hecht men daar nog grote waarde aan.

3. Met het afsnijden van een stuk van zijn mantel is Saul in zijn diepste waardigheid aangetast. Op werkblad 5a staan een aantal situaties waarin mensen gekrenkt worden in iets dat hun zeer dierbaar is. De leerlingen maken de verhaaltjes af, om duidelijk te maken hoe mensen elkaar kunnen kwetsen.
4. De leerlingen krijgen werkblad 5b voor zich waarop een vijftal situaties staan beschreven, waarin vriendschappen onder druk kunnen komen te staan. De vraag is dan hoe sterk en hoe diep deze vriendschappen zijn. Het is van belang dat de leerlingen voor zichzelf helder krijgen dat vriendschap niet altijd van één kant kan blijven komen. Hoe lang kan iemand nog loyaal blijven ten opzichte van de ander. Welke factoren spelen een rol bij de keuze om door te gaan met de vriendschap of om deze te verbreken. U kunt de leerlingen individueel laten werken of in groepjes. U kunt aan elke leerling of elk groepje alle vijf de situaties geven of een aantal van die situaties.
5. Een eindgesprek over de uitkomsten van de gesprekken en/of antwoorden die gegeven zijn naar aanleiding van de situaties op werkblad 5b. Is er een definitief antwoord te vinden op de vraag wanneer men de knoop moet doorhakken, of hangt dit af van de situatie en het individu? Zijn er misschien nog andere oplossingen te bedenken, waardoor de vriendschap toch behouden kan blijven?

Zie voor verdere informatie bij de toelichting de trefwoorden: Geweld en oorlog in de bijbel, Banvloek, Wapens uit de tijd van David, Saul, Mantel.

5a

Verhaal 1

Hans rijdt zijn dagelijkse route naar school. Hij is ongeveer een half uur onderweg. Het grootste deel van de route gaat over een dijk langs een rivier en een meer. Op de dijk is het verboden voor auto's; alleen bedienend verkeer en tractoren mogen van de dijk gebruik maken. Maar er is geregeld iemand die de dijk gebruikt als sluipteg. Hij rijdt in een BMW, en niet zo langzaam ook. Op een ochtend is het weer zover, Hans hoort de BMW aankomen en hij gaat voor de auto opzij, om niet van de weg gereden te worden. Helaas was hij niet op tijd en hij valt met zijn fiets in de berm. Hans loopt een paar kneuzingen op en een slag in zijn voorwiel.

Hij kan nog maar met moeite verder fietsen.

Zijn geduld is op. Bij school aangekomen, de lessen zijn inmiddels begonnen, ziet hij de bewuste BMW staan: dubbelgeparkeerd voor een bank. Er is niemand bij de auto. Hans neemt wraak. Hij weet hoe hij dat soort lui moet aanpakken. Hij pakt zijn zakmes, maakt het open en trekt over de beide deuren een stevige kras.

Maak nu de volgende verhalen, waarin iemand op een gevoelige manier wordt gekwetst, af.

Verhaal 2

Marije heeft steeds problemen met haar vader. Op een keer laat ze haar vader weten dat ze er genoeg van heeft. Als het zo doorgaat, zegt ze, dan gaat ze het huis uit. Vader wordt heel erg boos en antwoordt Marije dat ze maar eens goed moet weten wat haar plaats is en hij

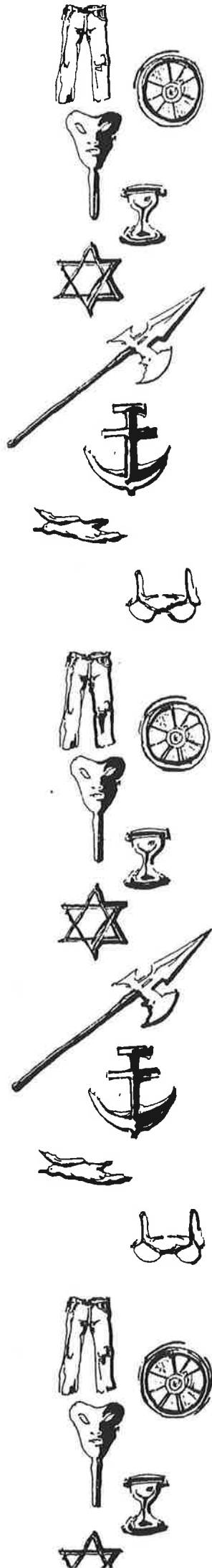
.....

.....

.....

.....

.....

5a

Verhaal 3

De leerlingen van groep acht hebben de pik op hun leerkracht. Alles wat hij doet is bij hen bij voorbaat verkeerd. Op een dag bedenken ze hoe ze hem eens goed kunnen pakken, zodat hij overstuur raakt en een tijd van school weg zal moeten. De leerlingen beramen het volgende plan:

.....

.....

.....

.....

.....

Verhaal 4

De familie Phillipse heeft nieuwe burens gekregen. De nieuwe burens hebben een hond, een Belgische herder. De hond blaft vaak en stinkt bovendien. Dat vinden De Phillipsen lastig en ze bedenken een manier om de hond zo overstuur te maken dat hij ook voor de burens onhoudbaar wordt en ze hem uiteindelijk weg moeten doen. Ze verzinnen het volgende plan:

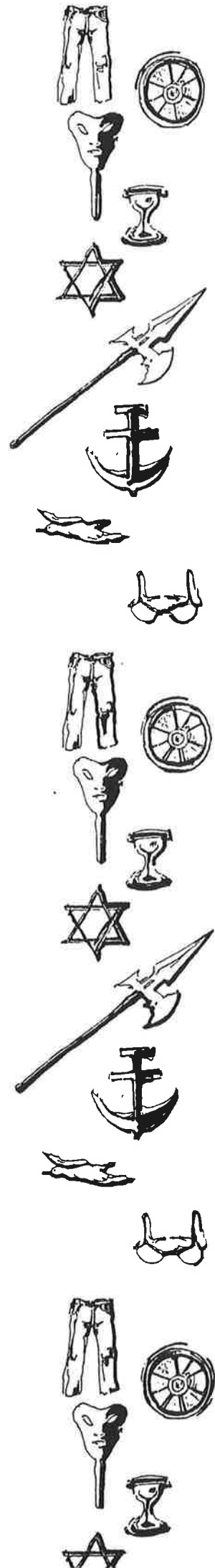
.....

.....

.....

.....

.....

5b

Situatie 1

Er zijn twee vrienden op school. Ze doen alles samen: huiswerk, feesten, uitgaan, winkelen.

Een van de twee vrienden, Phillipe, is liever lui dan moe en maakt vaak zijn huiswerk niet. Maar geen probleem, want zijn vriend Ruud maakt zijn huiswerk altijd perfect: 'kwestie van overschrijven', denkt Phillipe.

Wanneer Ruud thuis moet blijven omdat een van zijn ouders een ongeluk heeft gehad, moet hij een afspraak met Phillipe afzeggen. Phillipe reageert laconiek en antwoordt: 'Ik krijg wel een belletje van je wanneer je weer uit kan gaan!'

Na een aantal weken besluit Ruud om Phillipe voor een gezellig avondje bij hem thuis uit te nodigen. Phillipe zegt dat hij die avond niet kan, een andere keer beter. Maar een volgende keer laat hij het weer afweten. Hoe lost Ruud deze situatie op?

Situatie 2

De ouders van Angela zijn trots op haar, want ze is heel erg goed in de exacte vakken als wiskunde, meetkunde. De vader van Angela is architect en hij ziet zijn dochter al in zijn voetsporen verder gaan, zodat zij ze later zijn bedrijf kan overnemen. Maar Angela's hart ligt meer bij schilderen en beeldhouwen. Ze laat haar ouders weten dat ze graag naar de kunstacademie wil.

Haar ouders reageren zeer verontwaardigd en waarschuwen haar dat wanneer zij deze nutteloze studie gaat volgen, zij haar opleiding niet meer zullen betalen. Angela beraadt zich en

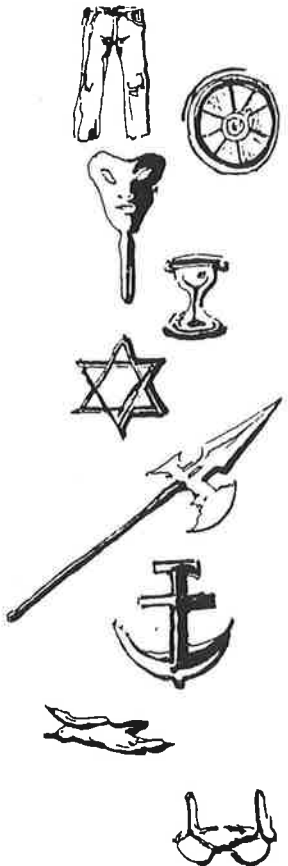
Situatie 3

Bij Mirjam thuis zijn ze godsdienstig. Ze bidden op gezette tijden, houden zich aan de voorschriften van hun godsdienst en doen regelmatig godsdienstoefeningen.

Mirjam krijgt steeds meer het gevoel dat ze hier niet meer achter kan staan. Het liefst wil ze alles wat met de godsdienst van haar ouders te maken heeft overboord gooien. Ze weet dat ze hierdoor grote problemen met haar ouders zal krijgen.

Haar oudere zus is om dezelfde reden weggestuurd en komt nooit meer thuis. Dat wil Mirjam niet.

Wat nu?

5b

Situatie 4

Magerita en Martijn hebben wat met elkaar. Ze houden van elkaar. Toch is Magerita al een tijd niet helemaal tevreden. Het lijkt wel of Martijn steeds zijn zin krijgt: over wat ze samen zullen doen, wat ze zullen eten, met welke vrienden ze optrekken, naar welke programma's en films ze kijken. Het valt haar op dat Martijn zelfs steeds de afstandsbediening heeft.

Magerita denkt dat dit niet langer kan blijven voortduren. Zal ze het tegen hem zeggen? Ze weet dat Martijn heel driftig kan reageren en ze wil hem eigenlijk ook niet kwijt!

Moet ze nu het risico nemen?

Situatie 5

Erik zit naast Arnold op school. Het zijn geen dikke vrienden. Tijdens de lessen blijkt dat Arnold er heel eigen opvattingen op na houdt. Zo vindt hij dat buitenlanders hier niet thuishoren, dat eigen volk voorrang heeft bij werk en woningtoewijzing, etc.

Ook zegt hij dat de moord op zes miljoen joden tijdens de tweede wereldoorlog een verzinsel is van enkele domme geschiedschrijvers.

Op een dag vertelt de leerkracht dat er in een Islamitische slagerij een bom is gegooid waarbij zware gewonden zijn gevallen.

Arnold roept 'Eindelijk, het werd tijd dat die gasten eens werden uitgerookt!'

Erik reageert

